

профессиональной подготовки, способствующих его эффективности. Дана характеристика и описана значимость каждого выделенного педагогического условия формирования профессионального имиджа будущего социального педагога.

Ключевые слова: *условие, педагогические условия, имидж, профессиональный имидж, профессиональный имидж социального педагога.*

SUMMARY

K. Atamanskaya. Pedagogical terms of professional image of future social teachers.

Article deals with the justification of the optimum terms for the formation of pedagogical professional image of the future social teacher in the learning process in higher education. The essence of the concept «pedagogical terms» is analyzed and revealed, the definition of the problem investigated is given. Under the pedagogical terms the author understands teaching and educational circumstances that are created in a higher education institution for the purpose of management and performance impact on the monitoring process and results of operations; the factors which determine the effectiveness of the implementation of specific objectives of the pedagogical process.

As the concept of the test (professional image) is given, it is emphasized that teaching conditions favor specially created circumstances, which are effectively influencing the formation of the professional image of the future social teacher. The analysis of the scientific literature on the feasibility of implementation of pedagogical terms in the educational process of the university is realised.

The pedagogical terms of formation of a professional image of students of specialty «Social Pedagogy» in the process of training, contributing to its effectiveness, are identified: formation of motivational value orientation of students on activities to create a professional image and the development of his personality, the creation of appropriate learning environments in higher education and the organization of educational process on the basis of personal orientation of the educational interaction to provide a professional image process of students of specialty « Social Pedagogy», inclusion of students in reflexive monitoring, which subject is the of formation of professional image of the future social teacher.

The characteristics, which describe the significance of each of the selected pedagogical terms of formation of the professional image of the future of social teacher are given.

Key words: *terms, pedagogical terms, image, professional image, professional image of the social teacher.*

УДК 371.213.1

О. О. Загребельна

Донбаський державний педагогічний університет,

С. Л. Загребельний

Донбаська державна машинобудівна академія

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА СУЧАСНОЇ ШКОЛИ В НАПРЯМІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті автори намагалися відобразити інноваційну діяльність класних керівників загальноосвітньої школи промислового регіону в напрямі здоров'язбережувальних технологій на прикладі Костянтинівського навчально-виховного комплексу.

Розглянуто такі інновації: створення та оформлення класними керівниками сумісно з батьками «Паспорту здоров'я», який, на наш погляд, є головним орієнтиром у спостереженні за здоров'ям учня; співпраця з медичними установами міста; проведення діагностичних обстежень психологом закладу, яке дозволяє оцінити психічний стан дитини; використання в роботі щодо зниження захворюваності учнів, вихованців спеліокімнати, розташованої на території закладу; упровадження заходів, спрямованих на роботу з учнями, вихованцями, які охоплені інклюзивним навчанням.

Ключові слова: виховна діяльність, учень, класний керівник, промисловий регіон, здоров'язбережувальні технології, «Паспорт здоров'я», сольова кімната.

Постановка проблеми. Екологічні проблеми в промислових регіонах країни, економічні й культурні занепади, байдуже ставлення учнів до власного здоров'я – головна проблема педагогів, яка стоїть перед ними останнім часом. Закон України «Про охорону здоров'я», Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя та молоді, Регіональна програма «Моніторинг оздоровчої функції освіти» дають підставу говорити про необхідність формування здорового способу життя і відповідального ставлення до свого здоров'я.

Як сказав видатний педагог В. Сухомлинський: «Зміцнити здоров'я людини в дитинстві, не допустити, щоб дитина вступала в юність кволою і млявою, – це означає дати їй всю повноту життєвих радощів».

Аналіз актуальних досліджень. Вивчення й аналіз науково-педагогічних джерел свідчить про те, що проблеми збереження та формування здоров'я дітей і молоді постійно перебувають у центрі уваги науковців, а саме: формування культури здоров'я учасників педагогічного процесу (О. Мельник, Н. Денисенко, О. Аксьонова); збереження здоров'я, формування здорового способу життя дітей та підлітків, зокрема, формування здорового способу життя засобами фізичної культури (Е. Вільчковський, Г. Власюк, І. Петренко); Г. Голобородько, О. Дубогай, С. Свириденко досліджують цю проблему з точки зору вікових особливостей; теоретико-методологічні засади цих питань сформульовано у працях А. Здравомислова, І. Смирнова, Л. Сущенко, І. Беха, М. Левківського, А. Маслоу, В. Постового, С. Рубінштейна, К. Чорної та ін.; аналіз досліджень із проблеми формування здоров'язбережувального освітнього середовища через реалізацію здоров'язбережувальних освітніх технологій у навчально-виховному процесі (Л. Антонова, І. Борисова, Ю. Науменко, А. Севрук, Е. Вайнер, Н. Смірнов, О. Петров, Т. Паніна та ін.), свідчить про спроби вчених переглянути загальні підходи до формування здоров'язбережувального освітнього середовища, з'ясувати новий зміст, форми, методи реалізації даної проблеми в умовах сучасної ситуації в освітній сфері [3, 41]. Проте,

невирішеними залишаються проблеми як змістової, так і процесуальної сторони діяльності класних керівників щодо оволодіння здоров'язберезувальних технологій у школах промислового регіону.

Мета статті полягає в тому, щоб на власному досвіді проаналізувати роботу класних керівників у напрямі здоров'язберезувальних технологій у навчально-виховному комплексі м. Костянтинівки Донецької області.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах розвитку Української держави основним завданням загальноосвітньої школи залишається виховання здорової нації. На превеликий жаль, кількість здорових дітей з кожним роком зменшується. Аналізуючи відсоток хворих учнів, а також різні діагнози, слід зазначити, що до найпоширеніших хвороб відносяться: хвороби органів дихання, легенів, астма, алергічні захворювання, а також хвороби нервової системи. Як бачимо, це ті хвороби, які є характерними для промислового регіону.

Вступаючи до навчального закладу, більшість кількість дітей уже приходять із хронічними захворюваннями, що різко знижує показники в навчанні, викликає перевтому й призводить до психологічного дискомфорту нервової системи.

Проводячи експериментальне дослідження на базі навчально-виховного комплексу «Загальноосвітня школа I–III ступенів – дошкільний навчальний заклад» у місті Костянтинівка Донецької області, нам вдалося залучити до співпраці колектив, який вже багато років працює над проблемою «Формування духовного та фізичного розвитку особистості на основі впровадження в навчально-виховний процес здоров'язберезувальних технологій». Об'єктом навчально-виховного процесу НВК є діти віком від двох до сімнадцяти років. Це дає можливість вивчити і поліпшити стан здоров'я дитини, починаючи з раннього віку.

Працюючи в даному напрямі колектив створив власну модель діяльності, визначив завдання, розробив коригувально-оздоровчі процедури, серед яких на перше місце слід поставити нетрадиційні заходи, спрямовані на пропаганду здорового способу життя учнів, вихованців та їх сімей, організацію раціонального харчування, індивідуальну й колективну роботу з психологом, тісний взаємозв'язок із медичними установами міста.

Працюючи над проблемою педагогічний колектив поставив перед собою низку завдань.

1. Ураховувати соціальне оточення особистості до реалізації здоров'язберезувальних функцій.
2. Для формування в учнів здорового способу життя залучати їх до гурткової, позакласної й позашкільної роботи.

3. Учителям-предметникам і класним керівникам забезпечити комфортне середовище при проведенні уроків та в позаурочний час.
4. Постійно організовувати і забезпечувати учнів, вихованців збалансованим харчуванням, урахувавши їх стан здоров'я.
5. При проведенні уроків, занять використовувати сучасні інноваційні технології, спрямовані на збереження здоров'я дітей.
6. Своєчасно проводити шкільним психологом тестування учнів та визначення їх психологічного й фізіологічного стану, спостерігати за поведінкою вихованців.
7. Проводити з учнями інформаційні лінійки на класних часах з метою правильного формування інформаційного простору, який впливає на свідоме ставлення до власного здоров'я.

Творча група, яка складається з класних керівників і вихователів, створена на засіданні педагогічної ради, розробила завдання й методи, що формують позитивну мотивацію на здоровий спосіб життя та впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес закладу. Для цього актуальним стало створення «Паспорту здоров'я учня, вихованця». На початку навчального року разом із психологом і медичною сестрою закладу класні керівники, вихователі проводять семінари для батьків, де розглядають питання, пов'язані з віковими особливостями дітей, їх психологічним станом, фізіологічними потребами. Обговорюються заходи направлені на створення сприятливих умов для розвитку дитини у родині. Надається пояснення по заповненню паспорта.

Протягом декількох днів, а потім і впродовж року батькам, у домашніх умовах, надається можливість внести в паспорт усі необхідні дані, які дають змогу спостерігати за рівнем розвитку дитини, своєчасно помітити різні відхилення та вжити відповідні заходи. Щомісяця батьки роблять у паспорті помітки про стан та зміни параметрів фізичного й духовного розвитку дитини, її рухової діяльності, розумового зростання. Якщо ці помітки робити систематично, то можна не тільки запобігти погіршенню здоров'я учня, а й своєчасно виявити розвиток неврозу, психозу та відхилень від норми.

За допомогою впровадження цих паспортів у систему навчання й виховання адміністрація школи об'єктивно змогла оцінити динаміку оздоровчої роботи з напрямку «школа – сім'я», особливо це відобразилося на уроках за змістом і специфікою викладання предметів. Вихователь, класний керівник та вчитель фізичної культури за допомогою цих паспортів відстежують здорових дітей для залучення їх до участі в спортивно-виховних заходах.

За допомогою «Паспорту здоров'я» педагогічний колектив навчально-виховного комплексу вирішує такі завдання:

- виховання здорової особистості можливе тільки через свідоме ставлення до власного здоров'я й оцінювання його стану, самовдосконалення засобами фізичної культури;
- співпраця з батьками для залучення їх до здорового способу життя, яке призведе до підвищення рівня фізичної культури в родині;
- кожна дитина повинна мати можливість у фізичній активності (для цього вчителі-предметники на кожному уроці проводять фізичні хвилини, на перервах класні керівники грають з учнями в ігри);
- класний керівник повинен знати фізичну підготовленість кожного учня в класі;
- розробка методичного інструментарію щодо активних форм розвитку та збереження фізичного здоров'я учнів, вихованців (екскурсії, спортивні свята, туристичні походи, олімпійські тижні);
- оволодіння технологіями пропаганди здорового способу життя;
- визначення завдань розвитку здорового способу життя в соціумі;
- суворе дотримання санітарно-гігієнічних вимог щодо організації навчальної діяльності;
- пошук та апробація здоров'яформувальних і здоров'язбережувальних технологій;
- організація співпраці учасників навчально-виховного процесу.

Слід також зазначити, що проведена робота з заповненням «Паспорту здоров'я» надала можливість провести моніторингові дослідження інтегрального здоров'я учнів, вихованців.

До факторів, що можуть суттєво покращити стан здоров'я дитини, належать, передусім, цілеспрямована, правильно організована взаємодія школи, родини, соціуму у формуванні здорового способу життя, створення умов для самореалізації її духовного потенціалу. Тому головним управлінським рішенням стала організація роботи колективу з усунення проблеми з урахуванням результатів дослідження та залучення до співпраці всіх небайдужих до нашої проблеми.

Для реалізації завдань колектив був поділений на творчі групи, кожна з яких мала свій напрям роботи. Так, педагогічним працівникам запропонували поділитися на дві категорії. Таким чином, до складу першої категорії увійшли вихователі дитсадка та вчителі початкових класів, які займалися проблемою усунення психологічного перенавантаження вихованців та учнів. Друга категорія складалася з класних керівників середньої та старшої освітніх ланок. Їхня діяльність була спрямована на подолання недостатньої рухливої активності школярів.

Наступні управлінські рішення торкалися моніторингу показників здоров'я школярів та вихованців, бо саме вони впливають на показники знань. Узагальнення одержаних за результатами опитування та анкетування даних дозволило констатувати, що серед 380 дітей, які навчаються в НВК, найчастіше хворіють 48 % учнів і 15 % вихованців дитячого садка.

Зверталася увага й на те, що 23 % учнів та 10 % вихованців приходять до школи з хронічними захворюваннями, серед яких найчастіше зустрічаються нервові та психологічні розлади, які в першу чергу впливають на розумову діяльність особистості.

Протягом дослідження вдалося визначити фактори, які впливають на стан здоров'я:

- недостатня рухлива активність;
- низька якість життя;
- незбалансоване харчування;
- психологічне перевантаження;
- негативний вплив несприятливої екосистеми промислових міст.

Ураховуючи попередні дослідження, класні керівники та вихователі віддали перевагу родинному вихованню, задля цього впровадили в роботу якомога більше спільних заходів, які впливають на гармонійний стан дитини. Не секрет, що від родинного мікроклімату, в якому існує спокій, любов і добробут, залежить позитивне ставлення до здорового способу життя, дитина зосереджує свою увагу на навчанні. Традиційними для цієї категорії стали: родинні вистави за творами видатних українських письменників, виставки сімейних реліквій, персональні роботи художнього мистецтва, участь батьків в організації на базі класу ремонтних робіт, гурткова робота за різними напрямками, організація спільних подорожей та екскурсій, створення родинного дерева.

Велике виховне значення мали нетрадиційні зимові свята, а саме: конкурс льодових скульптур серед класів, де учні разом із батьками демонстрували свої творчі та художні здібності. Така робота над спільною проблемою об'єднувала в єдиний міцний колектив, що, у свою чергу, позитивно відобразилося на емоційному психологічному стані учнів. Отримані показники проведеної роботи приємно вразили нас. Покращився емоційний стан учнів, вихованців, зменшилися конфлікти в сім'ях, поступово зникла проблема у взаємовідносинах батьків та дітей, а, головне, змінилися показники в навчанні.

На всіх педрадах навчального закладу розглядаються питання медичного огляду учнів, де виступають не тільки психолог, медична сестра НВК, а й запрошується педіатр міської лікарні, який закріплений за школою.

Кожен учень школи, завдяки пробі Руф'є, входить в одну з наступних груп здоров'я: основна, підготовча і спеціальна. У кожному класному журналі знаходяться листки зі списками, що відображають стан здоров'я учнів, у яких позначені групи.

За методикою, розробленою Донецьким ІППО проводиться моніторинг вивчення фізичного, психічного й морального стану здоров'я школярів. Провідне місце в цьому напрямі роботи займають традиційні заходи: проведення Днів здоров'я, свята «Козацькі розваги», літературно-спортивного конкурсу «Ми – за здоровий спосіб життя», фестивалю «Молодь обирає здоров'я», Кубку з футболу, родинні змагання «Моя спортивна родина». Усі ці заходи спрямовані на фізичне зміцнення дитини, на відмову від шкідливих звичок, оздоровлення психічного стану школярів.

Таким чином, ми розробили схему, яка, на нашу думку, впливає на здоров'я учнів (схема 1).

Схема 1. Технології, які впливають на здоров'я учнів

Багатий досвід роботи класних керівників у напрямі здоров'язбережувальних технологій дозволив нам розробити тематику семінарів як для класних керівників, так і для батьків учнів.

Тематика семінарів для класних керівників

1. Спрямування учнів на здоровий спосіб життя.
2. Забезпечення комфортним середовищем учнів у навчально-виховному процесі.
3. Проведення шкільним психологом тренінгів із метою визначення здорового способу життя учнів.
4. Розгляд гігієнічних критеріїв при проведенні уроків і впровадження в позанавчальний час.
5. Технології, які направлені на здоров'язбереження у процесі вивчення предмету.
6. Класний керівник та його роль у підвищенні здоров'я учнів.
7. Розгляд негативних явищ соціуму у здоров'язбереженні.

Лекції для батьків: «У здоровій родині – здорова дитина»

1. Упровадження спорту в родину.
2. Родинне виховання в напрямі здоров'язбережувальних технологій.
3. Фізичне виховання школяра.
4. Правильне харчування дитини й забезпечення її всіма необхідними мікроелементами для покращення здоров'я.
5. Профілактика захворювань.
6. Недопустимість залучення дітей до шкідливих звичок.
7. Дитячий травматизм та його профілактика.
8. Подолання батьками психологічного бар'єру у спілкуванні з дітьми.

Результатом роботи в цьому напрямі є перемога у Всеукраїнському фестивалі – конкурсі «Молодь обирає здоров'я» (2009–2013 роки – I місце міський етап; у обласному етапі: 2010 р. – III місце, 2011 р. – II місце, 2012 р. – I місце, 2013 р. – II місце); 2012 р. – лауреати V Всеукраїнського фестивалю-конкурсу «Молодь обирає здоров'я» у м. Одесі; отримання диплому Всеукраїнського конкурсу учнівських та педагогічних робіт «Здорова планета – здоровий ти» в номінації «Позакласна робота» (2010 р.) вчитель Юденкова Л.Ф.; участь у конкурсі учнівських проектів «Здорове покоління» (м. Донецьк, 2012 р.) керівник – заступник директора Криворучко С. А. та їхнє впровадження в роботу учнівського самоврядування; створення футбольного клубу «Чемпіон», залучення учнів девіантної поведінки до роботи в спортивних секціях, гуртках.

Ще одним із інноваційних напрямів сприяння здоров'ю учнів, на наш погляд, є функціонування на території навчально-виховного комплексу сольової кімнати, яка допомагає знизити захворюваність учнів, вихованців, педагогів. Для її роботи були оформлені всі документи, у тому числі й медичні рекомендації. Так, протягом багатьох років адміністрація НВК співпрацює з Реабілітаційно-діагностичним центром, який успішно працює в місті з 1991 року. Центр заснований на державній формі власності й підпорядкований Міністерству охорони здоров'я України, відповідає сучасним вимогам діагностики, лікування та реабілітації постраждалих унаслідок аварії на ЧАЕС, техногенних аварій, природних катастроф, інвалідів та інших громадян України. Очолює центр Заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор Донецького національного медичного університету ім. М. Горького, лікар-психіатр вищої категорії Панченко Олег Анатолійович. Діти НВК мають можливість пройти повне обстеження на базі сучасного РДЦ. У свою чергу, працівники центру мають можливість проводити разом зі шкільним психологом психологічне тестування дітей, які зазнали емоційного переживання, перенесли стреси тощо, що необхідно для досліджень реабілітації людини, над проблемою якої працює РДЦ.

Актуальним питанням сьогодення для педагогічного колективу стає дослідження проблеми навчання та виховання учнів і вихованців, які охоплені інклюзивним навчанням. Є перші кроки – у цьому році на базі навчального закладу відкрито центр інклюзивного навчання, але це й досвід буде розглянуто в наступній статті.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проводячи дослідження з даної проблеми слід відзначити великий підготовчий період, у якому особлива роль відводилася класним керівникам. Попереднє вивчення діагнозів, бесіди з батьками, специфіка роботи сольової кімнати, а також моніторингові дослідження з даної проблеми стали пріоритетом у їхній роботі.

Робота з формування в учнів позитивної мотивації на здоровий спосіб життя позитивно впливає на систему їхніх цінностей і життєвих пріоритетів. Зв'язок школи з медичними установами дає позитивні результати у проведенні навчально-виховного процесу школярів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисова І. П. Забезпечення здоров'язберігаючих технологій в школі / І. П. Борисова // Довідник керівника освітньої установи. – 2005. – № 10. – С. 84–92.
2. Вашлаєва Л. П. Теорія і практика формування здоров'язберігаючої стратегії педагога в умовах підвищення кваліфікації / Л. П. Вашлаєва, Т. С. Паніна // Валеологія. – 2004. – № 4. – С. 93–98.
3. Дорошенко О. Ю. Поняття здоров'яформуючих і здоров'язберігаючих технологій в процесі підготовки вчителів фізичного виховання / О. Ю. Дорошенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 9. – С. 41–44.
4. Здоров'язберігаюча діяльність школи в навчально-виховному процесі: проблеми і шляхи їх вирішення // Школа. – 2005. – № 3. – С. 52–87.
5. Кірдан О. Л. Організація роботи класного керівника : Навчально-методичний посібник / О. Л. Кірдан. – К. : Науковий світ, 2002. – 123 с.
6. Науменко Ю. В. Здоров'язберігаюча діяльність школи / Ю. В. Науменко // Педагогіка. – 2005. – № 6. – С. 37–44.

РЕЗЮМЕ

Е. А. Загребельная, С. Л. Загребельный. Инновационная деятельность классного руководителя современной школы в направлении здоровьесберегательных технологий.

В статье авторы пытались отразить инновационную деятельность классных руководителей общеобразовательной школы промышленного региона в направлении здоровьесберегательных технологий на примере Константиновского учебно-воспитательного комплекса.

Рассмотрены следующие инновации: создание и оформление классными руководителями совместно с родителями «Паспорта здоровья», который, на наш взгляд, является главным ориентиром в наблюдении за здоровьем ученика; сотрудничество с медицинскими учреждениями города; проведение диагностических обследований школьным психологом, которые позволяют оценить психическое состояние ребенка; использование в работе по снижению заболеваемости учащихся

и воспитанников спелеокомнаты, которая расположена на территории НВК; внедрение мероприятий, направленных на работу с учащимися, охваченными инклюзивным обучением.

Ключевые слова: *воспитательная деятельность, ученик, классный руководитель, промышленный регион, здоровьесберегающие технологии, «Паспорт здоровья», солевая комната.*

SUMMARY

O. Zagrebelna, S. Zagrebelny. *Innovative activity of a tutor of modern school in the area of health-preserving technologies.*

In this article the authors tried to represent innovative activity in work of comprehensive school tutor of the industrial region in the area of the health-preserving technologies by the example of the Kostiantynivka teaching and educational complex.

The following innovations were considered: creation and registration of a «Health passport» by tutor together with parents which is the main guideline in supervision over pupil's health in our opinion; cooperation with medical establishments of the town, carrying out the diagnostic examination by the school psychologist which allows to estimate a mental condition of a child, use of a speleoroom in the work to decrease the pupils' sickness rate, introduction of the actions directed at work with pupils who are covered by inclusive training.

One of the priorities in work of the educational institution is the «Health passport» which is presented by a tutor who acquaints parents with it, carries out explanatory work as for its completing at the beginning of an academic year. Within a year data that allows to track the level of physical development of a child, to notice various deviations in time and to take the appropriate measures are entered into these passports. The «Health passport» consists of indicators which parents can measure at home. For this purpose they do marks in the passport about state and changes of parameters of physical and spiritual development of a child, his motion, intellectual growth monthly. If it is done systematically, it is possible not only to prevent deterioration of pupils' health, but also to reveal development of neurosis, psychosis and deviations timely. By means of adoption of these passports into the school system the administration objectively could estimate the dynamics of improving work in the system «school–family».

The following innovation of the institution in the area of the healthpreserving technologies is functioning of a speleoroom on the territory of a teaching and educational complex that helps decrease sickness rate of pupils and teachers. The school closely cooperates with Kostiantynivka Rehabilitation Diagnostic Centre which experts provide highly qualified medical care. Experience of this collaboration was considered at VI International theoretical and practical conference in Prague (2013) «Russia and Europe: culture and economy connection».

The special part in the educational establishment is assigned to the school psychologist who together with the psychologists of this center, studies emotional condition of pupils, carries out correctional work directed at decrease in depression of children.

The authors emphasize the appropriateness of the given innovative technologies in the area of preservation and promotion of children's health for the industrial region.

Key words: *educational activity, a pupil, a tutor, an industrial region, healthpreserving technologies, a «Health passport», a speleoroom.*